

opusdei.org

Tajamar a jeho minulosť

V tejto epizóde Fragmentos de historia (Preklad: Fragmenty histórie) historik Julio Montero rozpráva o začiatkoch školy Tajamar, jedného z prvých apoštolských diel Opus Dei, ktoré prispelo k sociálnemu a vzdelávaciemu rozvoju, jednej z najviac znevýhodnených štvrtí Madridu: Vallecas.

18.05.2025

Škola Tajamar, založená v roku 1958
v srdci Vallecas z iniciatívy

zakladateľa Opus Dei, vznikla ako odpoveď na nedostatky v štvrti poznačenej chudobou a nedostatkom príležitostí.

Od svojho počiatku bola oveľa viac než len vzdelávacím centrom: poskytovala akademické vzdelanie a kresťanské hodnoty, sprevádzala rast štvrte a kládla dôraz na vzdelanie ako na motor spoločenskej premeny.

V tejto epizóde nám Julio Montero, profesor a výskumník, rozpráva o začiatkoch tejto inštitúcie, jej vývoji v priebehu času a o jej vzdelávacej vízii.

.....

Medzi desiatimi americkými firmami s najspokojnejšími zákazníkmi nájdeme od reštaurácií rýchleho občerstvenia až po značky luxusných áut. Taktiež sú tam výrobcovia čokolády, veľké obchodné domy,

firmy s krmivom pre domáce
zvieratá – ale ani jedna vzdelávacia
inštitúcia.

Pre značnú skupinu bývalých
študentov je však Tajamar
jednoducho najlepšou školou na
svete. Možno pre menšinu je to len
miesto, kde kedysi študovali, a vždy
sa nájde malá skupina, ktorá si sotva
spomenie, že tadiaľ prešla. No pre
tých z prvej skupiny, ktorí ju vnímali
ako dôležitú súčasť svojho života, je
Tajamar nielen výnimočný – je to to
najlepšie.

Tento postoj vychádza z osobnej,
hlbokej a intenzívnej skúsenosti.
Zvyčajne ju zdieľajú aj ich rodičia a
často súvisí s konkrétnymi učiteľmi,
ktorých si, keď na nich spomínajú,
spájajú so situáciami, ktoré ich
zásadne zmenili k lepšiemu, alebo s
životnými lekciami, na ktoré nikdy,
alebo takmer nikdy, nezabudli.

Príbeh Tajamar, podobne ako príbeh každej živej inštitúcie, sa začína každý deň otvorením jeho brán, ale tým sa nekončí. Každý deň prináša, a priniesol počas takmer 70 rokov, vlastné spomienky... zo života rodičov, učiteľov, žiakov. Tieto spomienky sa rôznymi spôsobmi prenášajú do pamäti, do rozhovorov, ktoré ich premieňajú na príbehy, do spomienkových stretnutí, na príklady, ktoré ilustrujú spôsoby bytia a života.

Mnohí ďalší, väčšina, upadnú do zabudnutia v archívoch. Sú to listy, zoznamy, správy, skúsenosti, fotografie, videá. A práve z toho všetkého sa potom skladajú dejiny.

Začiatky Tajamar

Život Tajamar, ako život kohokoľvek iného, sa začal ešte pred jeho narodením. Vzdelávacie centrum, filiálna sekcia číslo jeden Inštitútu Ramira de Maeztu, ktoré sa takmer

okamžite začalo volať Tajamar, začalo výučbu 13. februára 1958. Nezvyčajný a netypický dátum pre začiatok školy, keďže školský rok sa zvyčajne začína začiatkom septembra.

To mohlo znamenať len to, že sa škola narodila buď predčasne, alebo neskôr, než sa očakávalo. V prípade Tajamar to však tak nebolo. Narodila sa presne vtedy, keď to bolo možné – ani o minútu neskôr. Jej „prehistória“ je vo veľkej miere spätá so začiatkami apoštolskej činnosti pridružených Opus Dei v Madride, ktorí sa rozhodli rozbehnúť sociálnu iniciatívu vo Vallecas. Bola to jedna z najproblematickejších a ekonomicky najviac zanedbaných mestských štvrtí v tom čase.

Táto činnosť sa konkrétne prejavila v založení športového a kultúrneho klubu. Začalo sa športom – táto činnosť pretrváva dodnes. Ale

kultúrna zložka nakoniec viedla k vzniku filiálnej sekcie Tajamar a stala sa jadrom celého projektu.

Vallecas mal vtedy približne 150 000 obyvateľov a každý deň rástol. Len o desať rokov neskôr sa jeho populácia zdvojnásobila a tým dosiahla maximálnu možnú hranicu.

Dominovali malé, zle vybavené domy – studené v zime a horúce v lete, ako madridské podnebie. Isté percento ľudí žilo v chatrčiach.

Boli to stavby na prázdnych pozemkoch. Rodiny ich počas jednej noci postavili – múry a strechu – a zvyšok sa dokončoval postupne. Neďaleko Tajamar stáli dva bloky chatrčí, ktoré lemovali cestu – svah, ktorý viedol z aleje Albufera až na skromný vrch, kde sa nachádzala škola.

V roku 1958 potreboval Vallecas predovšetkým školy. Nebolo ich veľa a takmer všetkým chýbala

akademická záruka. Dominovali „akadémie“ situované v bytoch, kde sa učilo len to najzákladnejšie: čítať, písať, počítateľ, teda štyri základné operácie – sčítanie, odčítanie, násobenie a delenie – a nič viac. Aby to znelo dôstojnejšie, ich vlastníci ich nazývali honosne „Štúdium všeobecnej kultúry“. Väčšinou sa používala encyklopédia Álvarez vyššej úrovne alebo podobná, napríklad od Dalmau Carles Pla.

Zákonný vek na vstup do práce bol 14 rokov, no bežne sa stávalo, že mladší chlapci už pracovali ako učni v rôznych malých obchodoch, remeselných a mechanických dielnach, ktoré boli v Madride bežné.

Pastoračná starostlivosť bola nedostatočná. Nebolo možné stavať kostoly takým tempom, ako pribúdali nové domy, hoci arcibiskupstvo sa snažilo, aby nové štvrte mali aj nové farnosti.

Náboženská prax nebola silná. Ľudia sa síce dávali krstiť, chodili na prvé sväté prijímanie, sobášili sa v kostole a mali cirkevné pohreby. Ale mimo týchto momentov a obradov priateľov či rodiny bola praktizovaná viera zriedkavá. Táto prevládajúca ľahostajnosť bola niekedy sprevádzaná proticirkevnými náladami, ktoré však nemali veľký dosah v štáte, ktorý sa sám deklaroval ako katolícky.

Už v druhom školskom roku, ktorý sa začal sedem mesiacov po prvom, bol vytvorený prvý tím ľudí, ktorí projekt Tajamar rozbehli.

Riaditeľom školy sa stal Bernardo Perea, profesor gréčtiny; Manolo Plaza, mladý filológ, bol prvým administratívnym tajomníkom; Don Rodrigo Fernández Salas, známy ako Don Rodri pre viac ako 30 ročníkov, bol kaplánom a učiteľom náboženstva. Celú činnosť

koordinoval Jerónimo Padilla, právnik, ktorý však miloval literatúru a umenie. Tím dopĺňal Pelegrín Muñoz, ktorý sa staral o všetko, čo nebolo výučbou – správca a hospodár, vedúci vonkajších vzťahov, koordinátor úsilia o finančné zabezpečenie neustále rastúceho projektu. Od konca 60. rokov odovzdali Bernardo a Jerónimo vedenie svojim nástupcom.

Predtým, počas aj po tom boli a sú mnohí, ktorí Tajamar dávajú kontinuitu.

Tento tím zakladateľov si vzal za úlohu preniesť ducha Opus Dei do výchovno-vzdelávacej činnosti – osobne aj inštitucionálne. Išlo o nový spôsob pohľadu na život a o normálny, civilný spôsob bytia vo svete.

Cieľom bolo, aby sa všetci – rodičia, učitelia, žiaci – stali lepšími ľuďmi. A potom, slobodne, si každý mohol z

toho vziať, čo chcel: posväcovanie práce, úprimnosť života, starostlivosť o drobnosti, vedomie Božích detí, láskavosť v medziľudských vzťahoch, akademické vzdelanie, športové hodnoty, starostlivosť o rodinu.

Navonok sa zdá, že prvé roky Tajamar sa vyčerpali v hľadaní stáleho sídla a jeho budovaní. Najprv, toho 13. februára 1958, v zapožičaných priestoroch jednej škôlky, aby sa tam zmestili tí prví žiaci. V októbri toho istého roka až do decembra fungovalo ďalšie provizórne sídlo: telocvičňa na ulici Eduardo Requena prijímala žiakov prvého ročníka popoludní a druhého ročníka ráno.

Ráno alebo popoludní, keď sa neučilo, boli naplnené kultúrnymi aktivitami. Nezostal azda žiadny múzeum v Madride, ktoré by žiaci Tajamaru nenavštívili. Medzitým sa upravoval jeden poľnohospodársky

dom a opustený kravín, ku ktorým pribudli niektoré prefabrikované baraky, čo dávalo celému miestu surreálny moderný vzhľad v krajine na samom okraji mesta. Takto vyzeral Vallecas vtedajšieho Madridu.

Asi približne 800 metrov odtiaľ bolo vidieť, ako sa začína a pokračuje výstavba prvých trvalých pavilónov. Uprostred poľa vyrastali jednopodlažné budovy z tehál, skla, železa a kameňa.

Z triedy sa prechádzalo na akúsi súkromnú ulicu – vytvárali ju pavilóny školy – v jedinom priestore chránenom pred svojím najväčším nepriateľom: blatom, ktoré obklopovalo celé okolie a ktoré sa počas krátkej madridskej jari menilo na prach. V októbri 1961 sa školský rok začal dlhým radom žiakov, učiteľov a zamestnancov, ktorí si sami niesli lavice z kravína a

prefabrikovaných pavilónov do toho, čo sa zdalo ako raj. Vstup tvorila brána, napoly kovová sieť, napoly kované železo, za ktorou sa otváralo široké dláždené nádvorie.

Oproti a naľavo stáli nové jednopodlažné budovy s veľkými podlúbiami, ktoré chránili pred dažďom a slnkom. Druhá strana, orientovaná na východ, bola tvorená obrovskými oknami, ktoré zaplavovali veľké triedy svetlom – boli skutočne veľké. V jednej z nich bolo výnimočne až 65 žiakov. Bol to začiatok pôsobenia v súčasnom sídle školy.

Tajamar rástol každoročne o dve nové triedy a čoskoro bolo treba pridať dielne pre žiakov odborného vzdelávania. Večerné štúdium - približne tridsať žiakov na ročník - prebiehalo provizórne v jednej mestskej škole blízko stanice metra Puente de Vallecas – popoludní od

siedmej do deviatej. Hneď ako bol prístup zurbanizovaný, presťahovali sa do nových priestorov. V roku 1969 možno považovať základnú infraštruktúru Tajamar za dokončenú.

Takmer všetky triedy, vrátane tých pre základné vzdelávanie; hlavná budova – riaditeľstvo, vedenie, študijné a pedagogické oddelenie, zborovňa, knižnica a miestnosti pre rôzne účely. Blok s aulou, kaplnka dokončená vežou. Potom budova pre polygrafiu a ďalšia, ktorá sa dlhý čas volala dielňa kováčstva a zvarovania. A napokon športové areály – futbalové, basketbalové a hádzanárske ihriská s príslušnými šatňami. Dá sa povedať, že Tajamar bol takmer neustále v stave výstavby.

Zariadenia rástli a diverzifikovali sa v tempe rastúcich a rozmanitých potrieb, až kým už nebolo viac priestoru. Fotografie komplexu

ukazujú tento vývoj a spolu s ním aj dva znaky, ktoré definujú jeho charakter. Prvým je voľba veľkodušnosti od samého začiatku. Je výrečné, že aj bez prostriedkov sa rozhodli kúpiť obrovský pozemok, doslova bez hraníc, uprostred ničoho.

Ak to malo byť niečo veľké, nemohlo sa to začať so štrukturálnym obmedzením alebo len s tým najnutnejším. Najprv sa počas niekoľkých mesiacov využívali zapožičané priestory – škôlka v jedinej obytnej zóne vo Vallecas.

Potom, až do roku 1961, prefabrikované pavilóny. Každý rok sa otváral jeden nový, vedľa kravína a zapožičaného a upraveného poľnohospodárskeho domu. Od roku 1961, už v trvalom sídle, sa stavali prvé pavilóny, ktoré boli zrealizované presne podľa potrieb. A každoročne sa podľa rastúcich

potrieb otvárali ďalšie: dielne, kancelárie, sekretariát, oratórium, učiteľská rezidencia, aula, a predovšetkým – nové triedy. Vždy nové triedy.

Veľkodušnosť sa prejavila aj v architektonickom projekte. Po prvé preto, že ho realizovali dvaja z najlepších španielskych architektov tej doby – Ortiz-Echagüe y Echaide. Po druhé preto, že celý projekt bol navrhnutý s víziou dlhodobej výdrže, jednoduchosti údržby a opráv. Bol to jeden z prvých projektov s prístupnými tunelmi pre elektroinštalácie, vodu, kúrenie atď. a postavený bol z jednoduchých materiálov: tehla, železo a vlnitý plech. Všetky triedy boli jednopodlažné, medzi nimi učiteľské kancelárie, široké kryté podluby na daždivé a horúce dni. Deti nemali vyhradené školské ihrisko – celý pozemok bol ihriskom, okrem samotných tried.

Velkodušnosťou dýcha aj duch svätého Josemaríu, ktorý neprestával naliehať na to, aby sa Tajamar začal, a ktorý tento projekt podporoval a povzbudzoval aj pri jeho ďalších rozširovaniach. Počas návštevy školy povedal: „Pominul sa čas rozdávania starých mincí a obnoseného oblečenia – treba dať srdce a život.“

Aby sa tento projekt mohol uskutočniť, prvotní iniciátori hľadali ľudí s kvalitnou akademickou prípravou. Na začiatku sa venovali približne osemdesiatim žiakom vo veku desať až jedenásť rokov, o ktorých sa starala malá skupina kvalifikovaných učiteľov. Štyria z týchto pedagógov sa neskôr stali univerzitnými profesormi. Riaditeľ bol navyše profesorom na štátnom gymnáziu – išlo o jednu z najprestížnejších učiteľských pozícií tej doby.

Prvé časy

Tajamar nie je myšlienka vytvorená v laboratóriu, ktorá bola uvedená do praxe ako experiment sociálneho inžinierstva skupinou dobre mienených ľudí. Skôr je výsledkom iniciatívy – vykročením v ústrety s cieľom poskytnúť jasnú, praktickú a naliehavú službu ľuďom z konkrétneho prostredia a doby: štvrti Vallecas od konca 50. rokov minulého storočia.

Ide teda o intenzívnu sociálnu činnosť s výhľadom do budúcnosti. Konanie tých, ktorí s tým začali, sa riadilo jednoduchými a široko formulovanými princípmi. Vykonať naliehavú a potrebnú sociálnu prácu, poskytnúť službu, na ktorú sa nedalo čakať. Spočívalo to vo vzdelávacom povznesení obyvateľov štvrte, ktorej chýbali aj tie najzákladnejšie prostriedky v tejto oblasti. Následne sa tým, ktorí o to mali záujem, poskytovalo kresťanské vzdelávanie – čo takisto nebolo pre obyvateľov

vytrhnutých zo svojich koreňov a novo prisťahovaných z rôznych kútov vidieckeho Španielska jednoduché. Počet obyvateľov každý deň narastal v postupných vlnách a usadzovali sa, ako sa dalo, v starých domoch alebo v tých, ktoré si stavali cez noc.

Okolie, najmä štvrť Vallecas, sa počas týchto prvých rokov veľmi zmenilo. V roku 1958 tam sotva existovali školy poskytujúce stredoškolské a odborné vzdelanie. Tajamar bol dlhé roky jedinou možnosťou, alebo jednou z mála, ako sa k takému vzdelaniu dostať. V roku 1975 sa situácia už dávno zmenila. Tajamar sa stal jednou z viacerých vzdelávacích možností vo veľkej štvrti, kde už pôsobili štátne aj súkromné školy.

Táto prvá etapa dejín Tajamar, ktorá trvá do roku 1975, sa dá navonok rozdeliť na dve časti. Prvá, ako už bolo povedané, zahŕňa začiatky v

provizórnych priestoroch a presun do definitívneho sídla. Kľúčový dátum bol rok 1961. V októbri toho roku sa karavána študentov, učiteľov a veľmi malého technického personálu presunula s lavicami, tabuľami, učiteľskými stolmi, policami a skromným vybavením kancelárie (niekoľko písacích strojov, kopírovací stroj a ďalšie mechanické pomôcky tej doby) do štyroch novo postavených pavilónov.

Základná škola zatiaľ ostala v prefabrikovaných pavilónoch, ktoré boli vo veľmi dobrom stave. To predstavovalo prvý krok v boji proti hlavnému nepriateľovi školy – blatu. S výnimkou prvého školského obdobia od februára do júla 1958 sa Tajamar nachádzal prakticky vedľa pozemku svojho definitívneho sídla.

Prvé učebne a kancelárie boli zriadené v starom kravíne a dome, ktorý kedysi slúžil na uskladnenie

poľnohospodárskeho náradia. Keď to nestačilo, každý rok sa pridávali nové prefabrikované pavilóny, aby sa vyhovelo rastúcemu počtu žiakov. Vnútri bolo všetko v poriadku, ale zvonka tam bol len prach, blato a pole.

Tajamar bol ostrov v tom mori pochmúrnej zeme. Problémom bol prístup. Blatníky a kefy pri vchode plnili svoj účel: zabránili, aby blato prenikalo do učební a kancelárií. Udržať toalety čisté sa stalo prvou bojovou líniou. Až potom prišli na rad matematika a španielčina.

Medzitým osobná starostlivosť o študentov prostredníctvom tútorov – zvaných „preceptores“ (Preklad: vychovávatelia), aktivity pre rodičov, vzdelávanie učiteľov a spoločné výlety, mnohé v Buendía, vytvorili atmosféru dôvery, ktorá sa čoskoro stala pre Tajamar charakteristickou. Od začiatku Tajamar znamenal viac

vecí zároveň. Začínalo sa so žiakmi vo veku 10 a 11 rokov, ako to vyžadovala vtedajšia legislatíva, ale aj s večernou sekciou pre starších než 14 rokov – vek, keď bolo možné začať pracovať.

Jedni navštevovali vyučovanie ráno a v skoré popoludnie, druhí až po skončení práce, teda približne o siedmej večer. Všetci dostávali rovnakú pozornosť, ale nie všetci mali rovnaký čas.

Od začiatku sa tiež uvažovalo o poskytovaní odborného vzdelávania. V tom čase existoval nižší stupeň pracovného stredoškolského štúdia (do 14 rokov) a vyšší (od 15 do 17). Hneď ako to bolo možné – v školskom roku 1961 – 1962 – sa začali prijímať študenti oboch typov. Rozhodlo sa pre oblasť, ktorá bola vtedy najperspektívnejšia v krajine, ktorá sa začínala rozvíjať: elektroniku. Absolventi bez problémov našli

zamestnanie, ale tí, ktorí si to priali a prešli výberovým konaním, mohli pokračovať aj na univerzite.

Vysokoškolské štúdium bolo vtedy takmer výlučne štátne, lacné a dostupné. Výberovým sitom bol bakalár, najskôr nižší, najmä však vyšší stupeň.

Tieto regulované odborné kurzy sotva dokázali pokryť potreby krajiny v období rýchleho rozvoja. Od roku 1965 začal Tajamar organizovať večerné a nočné kurzy zrýchlenej odbornej prípravy v rôznych oblastiach. Trvali spravidla 3 až 6 mesiacov a týkali sa účtovníctva, administratívy, kreslenia, mechaniky, elektroniky, rozhlasu a televízie.

Tisíce dospelých – mladých aj starších – získali vďaka nim základné odborné vzdelanie. V roku 1967 sa to zhmotnilo do Centra pre celoživotné vzdelávanie dospelých, ktorým každoročne prešlo približne 250 ľudí.

Na tejto vlne v roku 1972 Ministerstvo školstva povolilo poskytovanie oficiálneho štúdia v odbore polygrafie. Odvetvie sa nachádzalo v období hlbokkej transformácie a rozvoja, a iniciátori projektu Tajamar – najmä jeho prvý riaditeľ, Martín Vía – vedeli zdokumentovať potreby sektora a predvídať jeho rast, aby vytvorili plán jeho implementácie.

O niekoľko rokov sa táto sekcia stala najvýznamnejším referenčným bodom v krajine v oblasti odborného vzdelávania v polygrafii. Inštitút polygrafie Tajamar bol inovatívny a vedel sa nielen prispôbiť požiadavkám doby, ale aj ponúknuť účinné riešenia pre priemysel. Najväčšími víťazmi boli študenti a španielske polygrafické odvetvie.

Už bolo povedané, že Tajamar sa zrodil s dušou športu. Táto stránka sa nestratila – bola aktívne začlenená

do výchovného projektu. Šport bol prvou arénou, kde sa žiaci učili vynakladať úsilie bez zanedbania štúdia, ktoré bolo vždy prvoradé. Učili sa tímovému duchu, základnej disciplíne vedúcej k výsledkom, sebazapreniu a osobnému rastu v prospech tímu.

Tím mohol byť rytmická zostava gymnastiky, hádzanárske či futbalové družstvo – a najmä atletické. A Lázaro Linares, ktorý povzbudzoval, študoval a každoročne viedol športový život na škole – od čias, keď bol tvrdým obrancom v pouličnom futbalovom tíme, až po svoju funkciu národného trénera v atletike.

Dňa 1. októbra 1967 navštívil Tajamar po prvý raz svätý Josemaría. Chcel predovšetkým stretnúť miestnych ľudí. Potom tam bol ešte veľakrát, pretože Tajamar dokázal vo svojich priestoroch hostiť

návštevníkov z celého Španielska, ktorí s ním v rokoch 1972 a 1975 prežili nezabudnuteľné chvíle na spoločných stretnutiach. No tá prvá návšteva bola výnimočná: spoločenskú sálu zaplnili rodiny súčasných a bývalých žiakov.

Jeho slová vyjadrovali túžbu, ktorá sa stala skutočnosťou: „Teší ma povedať, že tu v Tajamar je všetko Božím dielom (...) učiteľský zbor, vedenie; kňazi, ktorí nemyslia na nič iné než na vás, a dali vám nejaký prejav náklonnosti, ktorý sa vymyká bežnému.“ A predtým povzbudil učiteľov a ostatných zamestnancov v ich poslaní: „aby sa bolesť znášala s radosťou, aby zmizla chudoba, aby nechýbala práca (...) aby sme voviedli Krista do života každého človeka, do tej miery, ako sám chce, pretože sme veľkými priateľmi slobody“.

Napokon, okolo roku 1975 ľudia, ktorí sa zaslúžili o rozvoj projektu Tajamar – členovia Diela i tí, ktorí nimi neboli –, naplnili prvú časť svojho sna: ukázať zakladateľovi Diela, čo vybudovali – pevnú, rozmanitú a dynamickú skutočnosť. A čo bolo najlepšie: zakladateľ Diela, jeho prvý podnecovateľ, to požehnal. Len málokto si vtedy uvedomil, že sa čoskoro uzavrie jedna éra. Dňa 26. júna zomrel svätý Josemaría: ako celé Opus Dei, aj Tajamar uzavrel svoje zakladateľské obdobie. Koncom toho istého roka sa začal nový politický a kultúrny proces, ktorý zmenil Španielsko a stal sa známym ako *la Transición* (Preklad: prechod/premena).

Konsolidácia projektu

V rokoch 1976 až 1997 sa ponuka školského vzdelávania vo Vallecas a v okrajových štvrtiach Madridu výrazne zlepšila. Celé Španielsko

urobilo obrovský krok vpred v životnej úrovni a celkovom bohatstve. Z krajiny, z ktorej ľudia odchádzali ako emigranti, sa stala krajina, ktorá ich začala prijímať.

Vallecas ostal aj naďalej mestskou časťou, kam sa ako prví sťahovali noví obyvatelia: kedysi pochádzali z rôznych kútov Španielska, teraz začali prichádzať z rozličných častí sveta – z Latinskej Ameriky, Poľska, Maroka, Filipín. V tomto novom kontexte prestal byť Tajamar jediným riešením školského vzdelávania v oblasti a stal sa jednou z viacerých možností, medzi ktorými si rodiny mohli vybrať... a to často veľmi blízko. Navonok sa Tajamar začal javiť ako jedna škola medzi mnohými.

Rok 1975 ukončila už dvanásta skupina žiakov. Celkovo prešlo jeho triedami 1 960 študentov všetkých druhov: od tých, čo nastúpili ako deti

a skončili vo veku 17 rokov, až po tých, ktorí sa zapojili do niektorého z bežných alebo zrýchlených programov odborného vzdelávania.

V tom čase dostávalo v jeho triedach vzdelanie 1 221 osôb. Staré priestory, do ktorých sa chodilo učiť, pretože doma to nebolo možné, boli opustené a nahradili ich nové mládežnícke centrá s rôznorodou ponukou doplnkových aktivít.

Domy sa začali zlepšovať. Mnohé mimo Vallecas a tam sa presťahovali bývalí žiaci a aj niektorí aktuálni. Voľné miesta prenajímali novo prichádzajúcim, ktorí mali podobne skromné prostriedky ako ich predchodcovia. No zlepšovala sa aj celková materiálna úroveň života tých, ktorí ostávali.

Od roku 1976 do roku 1997 prebiehalo obdobie konsolidácie. Tajamar už existoval. Nebolo ho potrebné „vynaliezať“. Nešlo o to,

spustiť marketingovú operáciu alebo viesť odbornú diskusiu o pedagogike. Bolo však nevyhnutné prispôbiť sa novej sociálnej, kultúrnej, politickej a hospodárskej realite Španielska, Madridu a Vallecas... i Európy, pretože škola „vstúpila“ aj do Európskej únie, ako sa neskôr ukázalo. Jej okolie sa rozšírilo, zatiaľ čo jej identita sa prehľbovala.

Navonok Tajamar počas týchto dvadsiatich rokov výrazne posilnil oblasť odborného vzdelávania. Dá sa dokonca hovoriť o kľúčovej úlohe, ktorú odborná príprava v tejto škole zohrávala. Bolo to obdobie obrovského pokroku v tejto oblasti. Vývoj bol rýchly a rastúci, v dokonalej harmónii s podnikateľským sektorom a vzdelávacou správou. Postupne sa Tajamar stal najprv centrom celoživotného vzdelávania dospelých a neskôr centrom regulovaného odborného vzdelávania. K Inštitútu

grafických umení pribudol Inštitút nových technológií.

Účasť Tajamar na medzinárodných odborných veľtrhoch sa stala pravidelnou, rovnako ako jeho zapojenie do európskych projektov. Drobné svedectvo o prestíži tohto centra predstavovali Dni odbornej prípravy: boli určené študentom odborného vzdelávania z celého Španielska a každoročne zhromažďovali v El Grado, pri Torreciudade, asi 200 záujemcov.

Skôr než dvojjazyčnosť v školách zaviedla ako všeobecný cieľ štátna správa, Tajamar s tým už začal – praktickým a účinným spôsobom. Niektorí dlhoroční učitelia sa presťahovali do Walesu, zlepšili si angličtinu a tým dosiahli výrazný pokrok v tejto oblasti.

Vo všeobecnosti sa Tajamar v tomto období usiloval o to, aby si zachoval intenzívne sociálne poslanie, aj keď

teraz muselo nadobudnúť iný charakter, lebo potreby sa zmenili.

Základ však zostal navždy rovnaký: formovať všetkých – rodičov, učiteľov, žiakov – v slobode a zodpovednosti. Žiakom (v primárnom stupni, v rámci EGB, v gymnáziu, v prípravnom ročníku COU, v prvej a druhej úrovni odborného vzdelávania a v rôznych kurzoch aktualizácie či základného a pokročilého profesijného vzdelávania) sa mal ukázať život v pravde a naučiť ich byť vynikajúcimi v tom, čo robia – v štúdiu, v budúcej profesionálnej činnosti. Tajamar sa teda upevnil vďaka rozhodnému, nepretržitému a oddanému úsiliu o ľudskú formáciu vo všetkých oblastiach, ktoré mohol pokryť.

Už bola reč o odbornej príprave a výučbe angličtiny, ale neprestajne prebiehali aj kurzy rodinnej

orientácie pre rodičov a bývalých žiakov, škola trvalo spolupracovala so siedmimi mládežníckymi klubmi, organizovala letné a voľnočasové programy; a vždy bol priestor aj pre literárnu tvorbu – humanitné dni, literárny časopis.

Tento posledný aspekt – kultúrna formácia, rozvoj a neskoršia profesionálna činnosť v oblasti humanitných vied – sa pestoval už od začiatku školy. Existoval tlačový klub a školský časopis, ktorý vydávali žiaci (pod rôznymi názvami počas rokov). Tiež divadelný klub, ktorý uviedol niekoľko predstavení. A medzi jeho žiakmi sa objavili aj ľudia, ktorí sa venovali umeniu (napr. maľbe) alebo literárnej a audiovizuálnej tvorbe. Roky prekvapovalo, že poéziu vydávali žiaci a učitelia Tajamar. Nie všetko sa točilo len okolo odborného vzdelávania.

Tajamar – škola neustáleho zlepšovania

Od školského roku 1997 – 1998 až dodnes vstupuje Tajamar do procesu nepretržitej modernizácie a konzolidácie. Nadácia Tajamar preberá inštitucionálnu úlohu v riadení programov, dotácií, štipendií a pomoci, ako aj v zabezpečovaní udržateľnosti školy. Vnútorne sa škola prispôsobuje kultúrnym zmenám, ktoré transformovali celý západný svet a v priebehu len niekoľkých rokov sa prešlo od digitalizácie spoločnosti k digitálnej spoločnosti.

Normalizácia sa prejavuje aj v plynulom striedaní ľudí vo vedení školy, v stabilite jej manažérov, ktorí vedú rôzne iniciatívy vyplývajúce z potrieb jednotlivých sekcií, typov vzdelávania a priečnych aktivít.

Toto obdobie je obdobím rastu zvnútra a dovnútra. Fyzický rozvoj

areálu sa viac-menej završil:
postavili sa technologická budova a
športový komplex s krytým
bazénom. Posledný voľný pás pôdy
bol venovaný centru predškolskej
výchovy. Blato sa definitívne
vytratilo a upevňuje sa otvorenosť k
viacjazyčnosti a digitálnym
periférnym zariadeniam. Zo 79
žiakov, ktorí začali vo februári 1958,
je dnes 1 914. Celkovo do roku 2024
prešlo školou 17 596 študentov, ktorí
absolvovali širokú paletu štúdií.

V roku 2007 bola postavené nové
sídlo školy *Los Tilos*, ktorého projekt
doplňa a zdokonaľuje vzdelávaciu
ponuku pre rodiny v danej štvrti. Ide
o vzdelávaciu iniciatívu s bohatou
skúsenosťou, keďže začala už v roku
1967, hoci v inej časti Madridu. Jej
výchovný projekt je podobný ako ten
v Tajamar a cieľom školy je byť
pomocou rodičom v ich úlohe prvých
a najdôležitejších vychovávateľov
detí.

Zrelosť Tajamar možno vnímať cez rôzne ukazovatele. Ani jeden ho síce úplne nedefinuje, no každý zachytáva dôležitý rys, ktorý stojí za zmienku. Jeden z nich: značná časť dnešného učiteľského zboru – a tento trend sa začal už v polovici 70. rokov – sú bývalí žiaci školy. Až 27 % sú alumni.

Tento údaj poukazuje na dve skutočnosti. Po prvé, mnohí sa rozhodli urobiť si z učiteľstva svoju profesiu, a okrem tých, čo dnes pôsobia v Tajamar, existuje takmer nespočetné množstvo ďalších, ktorí učia na základných a stredných školách či v odborných učilištiach.

Tí najstarší už sú na dôchodku, ale mnohí ďalší pokračujú. Ďalšou významnou skupinou sú profesori a výskumníci na univerzitách alebo v Španielskom národnom centre pre vedecký výskum (CSIC). S veľkou pravdepodobnosťou je táto ich

profesijná dráha výsledkom vynikajúcej študentskej skúsenosti, ktorú chceli rozvíjať ďalej – pretože výchova v Tajamar zanecháva hlbokú a pozitívnu stopu.

Ostatné profesie medzi bývalými študentmi sú veľmi rozmanité. Je paradoxné, že hoci je šport jednou z kľúčových výchovných aktivít v Tajamar, škola nevyprodukovala veľký počet profesionálnych športovcov. Niektorí áno – niekoľko majstrov sveta či Európy v rôznych disciplínach – no percentuálne ich je rovnako málo ako v iných školách. Títo sú číselne zanedbateľní v porovnaní s tými bývalými žiakmi, ktorí sa stali kňazmi – je ich asi päťdesiat. Medzi týmito kňazmi sú rôznorodé okolnosti: niektorí patriaci do prelatury Opus Dei, iní inkardinovaní v rozličných diecézach, väčšinou v Madride, viacerí rehoľníci a niektorí misionári. Škola sa síce cielene neusiluje ani o

jedno, ani o druhé, no kresťanská formácia, ktorú ponúka, nachádza svoj odraz ako v športe a profesionálnom nasadení, tak aj v kňazskej službe.

Spomeňme ešte združenie Alumni – bývalých žiakov. Prví absolventi ukončili školu v roku 1964, no kontinuita a rast tohto spoločenstva sa upevnili až v posledných rokoch. Stretnutia a zrazy pri príležitosti okrúhlych výročí sú dnes živou tradíciou. Rovnako aj športové aktivity, kluby, tradičné slávnosti: stavanie betlehema, výročné oslavy (13. februára) – to všetko sú už zavedené príležitosti na stretnutie, rozhovor a oživenie spomienok a postojov.

Ak by sme sa chceli dozvedieť, prečo rodičia dávajú svoje deti do Tajamar, museli by sme sa ich opýtať. Oni sa pre to totiž rozhodli. Možno aj preto bola škola od začiatku taká

„rodinná“. A to, že sa potom rodiny zapojili do života školy a škola do ich rodín, bola už zásluha vychovávateľov. Táto spleť vzťahov medzi rodinami, učiteľmi a žiakmi bola typická už od začiatkov. Odvážne to ukázal prvý riaditeľ, keď prihlásil vlastného syna do triedy s prvými žiakmi. Väčšiu dôveru v projekt si ani nemožno predstaviť. Pokračovanie tohto prepojenia sa upevnilo najmä vtedy, keď sa Tajamar stal voľbou, nie nevyhnutnosťou.

Je tu ešte jeden ukazovateľ rodinnej identity školy: počet detí bývalých žiakov, ktorí sú aktuálne zapísaní, ukazuje, do akej miery je niekto presvedčený o pozitívnej skúsenosti, ktorú nechce dopriať len sebe, ale aj svojim deťom – tým najdrahším. Tento výber má aj číselnú váhu: 10%. A dopĺňa ho ďalší významný, už spomenutý údaj: 27% zamestnancov Tajamar sú Alumni.

Nájde sa aj pár takých, ktorí pre svoje deti uprednostňujú menej intenzívne vzdelávacie prostredie, viac prispôsobené štýlu života, ktorý dominuje v danom čase. Je to výsledok slobody, v ktorej sa vychováva; osobnosti každého jednotlivca, utváranej skutočnými a nepochybnými skúsenosťami, v taviacom kotli kultúry, prostredia a toho, čo je blízke a zmysluplné, ako aj osobných príbehov, ktoré si tvoríme, aby sme druhým povedali, kým sme.

Výchovná ponuka, ktorú Tajamar adresuje rodičom, učiteľom a žiakom, sa nesie v duchu kontinuity – lebo neformujú sa len žiaci. Výsledky sa síce líšia v každom jednotlivcovi, no niektorí budú veľkými ľuďmi, iní veľkými mudrcmi, a všetci, pokiaľ budú spolupracovať s milosťou, budú môcť bojovať o to, aby sa stali veľkými svätými – často bez toho, aby si to vôbec niekto všimol.

.....

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sk-sk/article/tajamar-a-
jeho-minulost/](https://dev.opusdei.org/sk-sk/article/tajamar-a-jeho-minulost/) (07.08.2025)